Evaluering af aktiviteter planlagt på Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn 2016-2026

7.1 Rydning

Rydning foregår efter model 7.1.1. og er planlagt til 12 delarealer på 92,3 ha.

ID	Lokalitet	Afd	Areal(ha)	Gennemført	Bemærkninger
001-012	Det nordlige og centrale terræn	Ikke angivet	92,3	Ikke gennemført – Overgår til næste planperiode	**Delvis rydning** 12 delarealer fortrinsvis tilgroede arealer med hede, slette e.l., hvor der ønskes spredt dækning (halvåbent landskab).
013-014	Oksby Klitplantage	1308	1,1	Ikke gennemført – Overgår til næste planperiode	**Delvis rydning** 2 mindre områder, hvor den særprægede struktur holdes synlig
015	Små arealer med beskyttede lysåbne naturtyper	Hele terrænet		Løbende – Overgår til næste planperiode	**Hel eller delvis rydning** Rydning gennemføres efter terrænelementets nærmere vurdering. Rydningen foretages løbende og efter aftale med de militære brugere

7.2 Slåning

Gennemføres efter model 7.1.2. Målsætning: Militær og natur

ID	Lokalitet	Afd	Areal(ha)	Gennemført	Bemærkninger
016	Lysåbne arealer på hele terrænet	Ikke angivet	Ca. 300 ha	Løbende – Overgår til næste planperiode	**Slåning** Gennemføres som et generelt plejetiltag på græs- og hedearealer i kombination med andre tiltag fx afbrænding

7.3 Græsning

Gennemføres efter model 7.1.3. Der er tale om græsning på ialt ca. 620 ha. Målsætning: Natur

ID	Lokalitet	Afd	Areal(ha)	Gennemført	Bemærkninger
020	Engene ved Nørrekær, Tane Sø, Grærup Langsø	108-110, 112, 145-146, 148-149	27	Gennemført efter tilretning af areal.	**Videreførelse af naturgræsning** Svarende til det afgræssede areal i 2016, oprindeligt ID 081

021	Arealer omkring Hellesø	163-164	26,4	Er ikke blevet evalueret.	**Videreførelse af naturgræsning** Svarende til det afgræssede areal i 2016, oprindeligt ID 092. Aktivitet på pilotbasis. Evalueres i 2019.
022	Ho Bugt enge	311, 316, 319	194,5	De nordlige områder bliver afgræsset. Afgræsningen er ikke udvidet til de sydlige områder.	**Videreførelse og udvidelse af naturgræsning** Videreførelse af græsning i de sydligste parceller og udvidelse med græsning i de nordlige områder, jf særlig vurdering.
023	Naturareal med flere habitattyper i den sydlige del af havsande	413, 417	10,4	Området afgræsses pt. Er ikke blevet evalueret med fokus på militær anvendelse.	**Videreførelse af naturgræsning** Svarende til det afgræssede areal i 2016, oprindeligt ID 094. Aktivitet på pilotbasis. Evalueres i 2019 med særlig fokus på militær.
024	Naturareal med flere habitat øst for Bøffelstillingen	416	37,5	Området afgræsses pt. Er ikke blevet evalueret.	**Videreførelse af naturgræsning** Svarende til det afgræssede areal i 2016, oprindeligt ID 095. Aktivitet på pilotbasis. Evalueres i 2019.
025	Naturarealer ved Råsø	214	82,2	Ingen afgræsning ved Råsø. Dog afgræsning en smule SV grænsende til NST arealer	**Nyt græsningsprojekt på pilotbasis** Kreaturgræsning. Adgangsforhold bevares uændret.

7.4 Afbrænding

Gennemføres efter model 7.1.4. Målsætning: Militær og natur

ID	Lokalitet	Afd	Areal(ha)	Gennemført	Bemærkninger
027 (ikke på kort	Hedearealer på hele terrænet	kke angivet	Ca. 2.000	Er løbende gennemført. Aktiviteten videregår til næste planperiode	**Turnusafbrænding** Tilrettelægges på alle terrænets hedearealer, der ikke er omfattet af anden pleje. Det gælder særligt Selager Hede, Landvandbækkenet og i princippet hele Kallesmærsk Hede.

7.5 Beplantningspleje

Gennemføres efter model 7.1.6. og er planlagt til 15 arealer udgørende ca. 2.800 m, hvor der gennemføres renovering af gamle hegn. Det er ikke hensigtsmæssigt at opliste samtlige delarealer i skemaform her, og det vil således blive oplistet samlet. Der henvises til aktivitetskortet, hvor arealerne er indtegnet og ID kan genfindes. Målsætning: Militær og natur.

ID	Lokalitet	Afd	Længde (m)	Gennemført	Bemærkninger
030- 044	Tidligere landbrugsarealer	Ikke angivet	Ca. 2800 m	Ikke gennemført – Aktiviteten videregår til næste planperiode	**Foryngelse af hegn** Granhegn renoveres og konverteres primært til løvtræshegn.

7.6 Hugst og foryngelse

Følgende er aktiviteter i skovdriften. Der henvises til kortbilag 3 til drifts- og plejeplanen. Aktiviteterne er ikke anført på aktivitetskortet til dette tillæg. Målsætning: Militær og natur.

ID	Lokalitet	Afd	Areal (ha)	Gennemført	Bemærkninger
046 (ikke på kort)	Grisens Øre Ål Plantage (vest)	701-705 159, 160, 1007- 1009, 1064- 1072, 1076	43,6 171,9	Delvist gennemført – tilbageværende aktiviteter videregår til næste planperiode	**Skovudviklingstype 22/23** Videreføre hugst i egedominerede bevoksninger efter hugstmodel: "hugst med henblik på naturlig foryngelse i eg". Naturlig foryngelse af eg m.v.
047 (ikke på kort)	Oksby Plantage Claus Sørensens Plantage	1307- 1309 404	50,3 28,6	Delvist gennemført – tilbageværende aktiviteter videregår til næste planperiode	**Skovudviklingstype 23** Påbegynde hugst i egedominerede bevoksninger efter hugstmodel: "hugst med henblik på naturlig foryngelse i eg". Foryngelse ved berigelse igennem hegnede kulturer med fremtidsarter.
048 (ikke på kort)	Bordrup	1300	16,8	Delvist gennemført – tilbageværende aktiviteter videregår til næste planperiode	**Skovudviklingstype 41** Foryngelse ved hugst af alle eksotiske træarter. Genkultivering ved hjælp af fri tilgroning.

7.7 Habitattrægrupper og –træer

Udlægges efter model 7.2.4. Der henvises til grundkortet, hvor habitattrægrupper er anført som polygoner og nummer (afd.løbenr.). Målsætning: Militær og natur

ID	Lokalitet	Afd	Areal (ha)	Gennemført	Bemærkninger
049	Hensynsnumre på grundkortet.	Ikke angivet	I alt 33 stk., ca. 15 ha på hele terrænet	Uklart (Spørg Skovfoged Nord)	**Habitattrægrupper** Udlægning af habitattrægrupper videreføres jf. drifts- og plejeplan.

7.8 Bekæmpelse af invasive plantearter

Gennemføres efter model 7.4.1. Målsætning: Natur.

ID	Lokalitet	Afd	Areal (ha)	Gennemført	Bemærkninger
050	Havsande	413	1,36	Igangsat ifbm. LIFE-projekt i 2019. Uden minerydderudstyr. Bekæmpelsen færdiggøres i næste planperiode	**Rynket rose** Bekæmpelse af rynket rose med mineryddeudstyr som pilotprojekt. Oprindeligt ID 154
051 (ikke på kort)	Børsmose Hede	700	Ikke angivet	Er ikke igangsat. Aktiviteten udgår.	**Stjernebredribbe** Et pilotprojekt til bekæmpelse af stjernebredribbe i samarbejde med Varde kommune.
052 (ikke på kort)	Hele terrænet	Ikke angivet	Ikke angivet	Udføres løbende og de igangværende bekæmpelser med overdækning videreføres til næste planperiode.	**Generel bekæmpelse** Bekæmpelse af invasive plantearter efter terrænelementets nærmere vurdering. Bekæmpelsen foretages løbende og efter generel tilladelse hertil fra Varde Kommune. Denne er i proces og forventes effektueret 2017

7.8.1 Bekæmpelse af mårhund

Gennemføres efter model 7.4.2. Aktiviteten er ikke anført på kort. Målsætning: Natur.

ID	Lokalitet	Afd	Areal (ha)	Gennemført	Bemærkninger
053 (ikke på kort)	Hele terrænet	Hele terrænet	Hele terrænet	Løbende, videreføres til næste planperiode	**Lokal indsats** Terrænet stilles til rådighed i den lokale indsats til bekæmpelse af mårhund

7.9 Fortidsminder

Gennemføres efter model 7.5. Der henvises til grundkortet, hvor fortidsminder er angivet med fredningsnummer. Målsætning: Natur og publikum.

ID (fredningsnummer)	Lokalitet	Afd.	Areal (ha)	Gennemført	Bemærkninger
3101:1	Kløvbakke	101	0,03	Ja, fortsætter i næste planperiode	Plejes løbende og bør fremstå som en helhed med 3101:2
3101:2	Kløvbakke	101	0,03	Ja, fortsætter i næste planperiode	Plejes løbende og bør fremstå som en helhed med 3101:1.
3101:7	Ved Guldagervej	120	0,04	Ja, fortsætter i næste planperiode	Plejes løbende. Opvækst af småtræer (fx bjergfyr) ryddes løbende ved nedskæring.
3201:1	Nordøst for Selager Sø	158	0,05	Ja, fortsætter i næste planperiode	Opvækst af småtræer (fx bjergfyr) ryddes løbende ved nedskæring.
3201:2	Nordøst for Selager Sø	158	0,05	Ja, fortsætter i næste planperiode	Opvækst af småtræer (fx bjergfyr) ryddes løbende ved nedskæring.
3201:22	Selager, øst for Holmsøvej	161	0,1	Ja, fortsætter i næste planperiode	Opvækst af småtræer (fx bjergfyr) ryddes løbende ved nedskæring.
3201:3	Store Jenshøj	163	0,12	Ja, fortsætter i næste planperiode	Opvækst af småtræer (fx bjergfyr) ryddes løbende ved nedskæring.
3201:4	Lille Jenshøj	163	0,06	Ja, fortsætter i næste planperiode	Opvækst af småtræer (fx bjergfyr) ryddes løbende ved nedskæring.

7.10 Publikumshensyn

Gennemføres efter model 7.7. Målsætning: Publikum.

ID	Lokalitet	Afd.	Areal (ha)	Gennemført	Bemærkninger
054 (ikke på kort)	Hele terrænet	-	-	Udviklingen af web-appen "Forsvarets Terræner" fortsætter i næste planperiode	Generel information på internettet Informere om adgangsmuligheder til terrænet via internettet.
055 (ikke på kort)	Hele terrænet	-	-	Er udført. Udgår fra drift og plejeplan	Publikumsfolder Der udarbejdes ny/revideret publikumsfolder
056 (ikke på kort)	Indfaldsveje	-	-	Er udført. Udgår fra drifts- og plejeplan	Infotavler Opsætning/opdatering af infotavler.
057 (ikke på kort)	Tyskerstillingen og Bøffelstillingen	-	-	Ikke udført. Udgår fra drift og plejeplan	Information om flagermus Opsætning af informationstavler om sikring af flagermus i de to bunkeranlæg.

7.11 Ikke-modelbeskrevne aktiviteter

7.11.1 Etablering af udsigtskiler i levende hegn

Aktiviteten har til formål over en strækning af levende hegn at rydde åbninger mhp. at sikre udsigt ud over et åbent areal. Der er tale om området mellem Blåvandvej (Mosevrå) og Ho Bugt Enge. Der er ikke tale om rydning af hegnene men om at skabe udkik på ca. 20 meters længde for hver 100 m hegn. Målsætning: Natur og publikum.

ID	Lokalitet	Afd	Længde (m)	Gennemført	Bemærkninger
060	Hegn øst for Blåvandsvej	315	935	Ikke udført. Videregår evt. til næste planperiode efter drøftelse med de operative.	Etapevis nedskæring Hegn skæres ned på stræk af 20 meter for hver 100 m, så der sikres udsigt over Ho Bugt Enge.

7.11.2 Kulturhegn

Aktiviteten har til formål, at kulturhegn opretholder deres funktionalitet i forhold til at hindre bidskader, og at de fjernes, når der ikke længere er et hegningsbehov. Målsætning: Natur

Id	Lokalitet	Afd	Gennemført	Bemærkninger
061 (ikke på kort)	Hele terrænet	Ikke angivet	Udført løbende, fortsætter i næste planperiode	**Kulturhegn overvåges** Kulturhegn i skov og omkring beplantninger tilses og renoveres løbende. Der foretages vedligehold. Hvor kulturer er over bidhøjde, fjernes hegnene.

7.11.3 Områder til kamp (skydning) i skov

Aktiviteten har til formål at udvikle og sikre muligheder for uddannelse og øvelsesaktiviteter, der indebærer kamp i skov, hvorunder der kan afgives skud

Id	Lokalitet	Afd.	Areal (ha)	Gennemført	Bemærkninger
065	Grisens Øre	701-705	43	Udført	**Anføres i blivende bestemmelser** Areal anføres i blivende bestemmelser som udpeget til kamp (skydning) i skov.
066	Aal Vest	1067	20	Udført	**Anføres i blivende bestemmelser** Areal anføres i blivende bestemmelser som udpeget til kamp (skydning) i skov.
067	Skolestykket	219	60	Udført	**Anføres i blivende bestemmelser** Areal anføres i blivende bestemmelser som udpeget til kamp (skydning) i skov.
068	Bordrup	1300	17	Udført	**Anføres i blivende bestemmelser** Areal anføres i blivende bestemmelser som udpeget til kamp (skydning) i skov.

7.11.4 Flytning og etablering af spor

Aktiviteten har til formål at sikre og udvikle mulighederne for bevægelse under militære øvelser og uddannelse. Målsætning: Militær

Id	Lokalitet	Afd.	Længde (m)	Gennemført	Bemærkninger
070	Øst for Helle Sø	164	389	Koordineres med Spor og Veje projektet	**Flytning af spor** Sporet flyttes mod øst som en del af det samlede projekt ved Helle Sø.
071	Nord for Tane Sø	110	620	Koordineres med Spor og Veje projektet	**Nyt forbindelsesspor** Sporet planlægges fra Brikby til vejen mellem Børsmosevej og Kærgårdvej (nord om Tane Sø).

					Projekteres og myndighedsbehandles.
072	Sydlige del af Børsmose Hede	700	285	Koordineres med Spor og Veje projektet	**Nyt forbindelsesspor** Spor mod vest fra Grisens Øre. Projekteres og myndighedsbehandles

7.11.5 Etablering af permanente kampstillinger

Aktiviteten har til formål at støtte enhedsskydninger i den sydlige del af K1. Målsætning: Militær.

Id	Lokalitet	Afd.	Gennemført	Bemærkninger
073	Syd for Aal Plantage mellem Langvandvej og Grovsø	206	Umiddelbart ikke gennemført. Overgår til videre planlægning efter drøftelse med de operative	**Etablering af permanente kampsvogntillinger** Etableres efter advis fra Hærens Kamp og Ildstøttescenter.

7.11.6 Opstilling af hescobastian

Aktiviteten har til formål at støtte enhedsskydninger i den sydlige del af K1. Målsætning: Militær

Id	Lokalitet	Afd.	Gennemført	Bemærkninger
074	Ved fløjtetønden	416	Ikke gennemført. Ikke relevant.	**Opstilling af hescobastian ved Fløjtetønden** Etableres efter advis fra Hærens Kamp og Ildstøttecenter

7.11.7 Renovering af køregård

Aktiviteten har til formål at støtte enhedsskydninger i den sydlige del af K1. Målsætning: Militær

Id	Lokalitet	Afd	Gennemført	Bemærkninger
074	Molskær / M3	330	Umiddelbart ikke gennemført. Overgår til videre planlægning efter drøftelse med de operative	**Renovering af køregård i M3** Etableres efter advis fra Hærens Kamp og Ildstøttescenter-> **Hærkommandoen**

7.11.8 Ophør med grøfteoprensning i Ho Bugt Enge

Aktiviteten har til formål at sikre naturlig hydrologi i Ho Bugt Enge. Målsætning: Natur.

Id	Lokalitet	Afd.	Gennemført	bemærkninger
100 (ikke på kort)	Ho Bugt Enge	311-319	Ja. Udgår af dppl.	Ophør med oprensning Oprensning af grøfter i Ho Bugt Enge ophører. Ved fornyelse af forpagtningskontrakter m.h.p. græsning eller høslæt indføres passus om, at grøfter ikke må oprenses

7.11.9 Restaurering af Tane Sø

Aktiviteten har til formål at «genstarte» Tane Søs betydning for fuglefaunaen i området. Målsætning: Natur og publikum.

Id	Lokalitet	Afd.	Areal (ha)	Gennemført	Bemærkninger
101	Tane Sø	112	18,9	Ikke gennemført. Overgår evt. til næste planperiode.	Tømning, rydning m.v. Projekt indebærer oprensning, evt. tømning af søen. Projekteres nærmere.

7.11.10 Strandtudse

Id	Lokalitet	Afd.	Areal (ha)	Gennemført	Bemærkninger
102	Mosevrå	318	65	Gennemført ifbm EU Semiaquatic LIFE projekt	**Etablering af småvandhuller til strandtudse** Området prioriteres af LIFE-projektet SemiAquaticLife i samarbejde med lokale aktører

7.11.11 Kategoriinddeling

Kategoriinddeling på Oksbøl Skyde- og Øvelsesterræn med følgende ændringer indarbejdes i Blivende Bestemmelser: 1. Det anføres i reglementet, at kørsel i lette køretøjer på strandbredden langs Vesterhavskysten tillades under Kategori I-bestemmelserne. 2. Følgende geografiske ændringer af Kategoriinddelingen foretages. Kategoriinddelingen indskrives samlet på grundkortet. Aktiviteternes udførelse påhviler de operative, militære brugere af terrænet.

Id	Lokalitet	Afd.	Areal (ha)	Gennemført	Bemærkninger
080	Langvand	206, 209, 1068	52		Kategori I til II Kategori ændres fra I til II for at sikre bedre militære bevægemuligheder i ”flaskehalsområdet”.
081	Helle Sø	163, 164	26		Kategori II til I Kategori ændres fra II til I som led i den generelle styrkelse af områdets natur.
082	Grydelsande	413, 414	76		Kategori II til I Kategori ændres fra II til I som led i den generelle styrkelse af områdets natur.

7.11.12 Opfølgning på kultiveringsprojekter

Id	Lokalitet	Afd.	Areal (ha)	Gennemført	Bemærkninger
083	Syd for Christians Minde	127	8,3	Ikke udført. NPS skal besigtige og evaluere videre drift.	Evaluering af gennemført projekt Evaluering og evt. opfølgning på fræsning og stubharvning i 2013. Oprindeligt Id 100
084	Ved Mosevrå Skole	315, 316, 324	9,3	Ikke udført. NPS skal besigtige og evaluere videre drift.	Evaluering af gennemført projekt Evaluering og evt. opfølgning på fræsning og pløjning i 2013. Oprindeligt Id 101.

7.11.13 Opfølgning på græsningsprojekter

Id	Lokalitet	Afd.	Areal (ha)	Gennemført	Bemærkninger
085	Ved Bøffelstillingen	416	37,5	Ikke gennemført - Kan med fordel udføres ifbm brugermøde	Evaluering af gennemført projekt Evaluering af græsningsprojekt med særlig fokus på ulemper i forhold til militær anvendelse. Oprindeligt Id 095.
086	Havsande syd	413, 417	10,3	Ikke gennemført - Kan med fordel udføres ifbm brugermøde	Evaluering af gennemført projekt Evaluering af græsningsprojekt med særlig fokus på ulemper i forhold til militær anvendelse. Oprindeligt Id 094.

7.12 Projekterede men ikke gennemførte aktiviteter

En række aktiviteter jf. drifts- og plejeplanen er projekteret i perioden 2012-2016. Dvs. at der er foretaget myndighedsbehandling og i nogle tilfælde udarbejdet iværksættelsesskemaer til den praktiske gennemførelse, men denne er af forskellige grunde ikke iværksat. De er beskrevet i evalueringen (afsnit 5.1), og her noteret med ”overgår til videre planlægning”. De er derfor målsatte (Kapitel 3) og oplistes i følgende tabel. De beskrives alene med reference til det oprindelige ID fra drifts- og plejeplanen. De fremgår ikke af aktivitetskortet til dette tillæg.

Id	Lokalitet	Afd.	Areal (ha)	Gennemført	Bemærkninger
090 (ikke på kort)	Sø nord for Kærgård	103		Gennemført	Mulighed for at øge sommervandstanden ved isætning af stem
091 (ikke på kort)	Grærup Langsø	150		Gennemført	Mulighed for at øge sommervandstanden ved isætning af stem
092 (ikke på kort)	Engene øst for Grærup Langsø	148		Gennemført	Mulighed for at øge sommervandstanden ved isætning af stem

093 (ikke på kort)	Arealer omkring Helle Sø	163		Gennemført	Mulighed for at øge sommervandstanden ved isætning af stem